

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki soruların, **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye'de tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından en kritik girdi kalemlerinden biri gübredir. Gübre fiyatlarında yaşanan hızlı ve yüksek oranlı artışlar, özellikle hububat ve bakliyat üretiminde maliyetleri doğrudan artırmakta; bu durum hem çiftçilerin üretim kararlarını hem de gıda fiyatlarını belirleyici ölçüde etkilemektedir. Tarımsal üretim maliyetlerinin sürekli artması, küçük ve orta ölçekli çiftçilerin üretimden çekilme riskini büyütmekte; bu durum ise ülkenin gıda güvenliği açısından ciddi bir tehdit oluşturmaktadır.

Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından yayımlanan 10 Mart 2026 tarihli fiyat listesine göre gübre fiyatlarında kısa süre içerisinde dikkat çekici artışlar yaşandığı görülmektedir. Buna göre üre gübresinin ton fiyatı 29.900 TL'ye, DAP gübresinin ton fiyatı 34.400 TL'ye, amonyum sülfat gübresinin ton fiyatı ise 16.200 TL'ye yükselmiştir. Son fiyat güncellemesinde üre gübresine ton başına 700 TL, DAP gübresine 1.000 TL ve amonyum sülfat gübresine 600 TL zam yapılmıştır.

28 Şubat-10 Mart 2026 tarihleri arasındaki yaklaşık on günlük dönemde fiyat artış oranlarının amonyum sülfatta yüzde 14,08, ürede yüzde 11,15 ve DAP gübresinde yüzde 5,79 seviyesine ulaşması, tarımsal girdi fiyatlarının çok kısa bir süre içinde ciddi biçimde yükseldiğini göstermektedir. Bu artışların özellikle üst gübreleme dönemine denk gelmesi, çiftçilerin gübre kullanımını azaltmasına ve buna bağlı olarak verim kayıplarına yol açabileceği yönünde ciddi kaygılar doğurmaktadır. Öte yandan üre gübresinin ithalatında uygulanan yüzde 6,5 oranındaki gümrük vergisinin sıfırlanmasına rağmen fiyatların düşmemesi, piyasadaki fiyat oluşum mekanizması ve gübre piyasasının işleyişi konusunda kamuoyunda soru işaretlerine neden olmaktadır.

Tarım Kredi Kooperatifleri, Türkiye'de milyonlarca çiftçinin tarımsal girdi temin ettiği en önemli kurumsal yapılardan biridir. Bu nedenle gübre fiyatlarının belirlenmesi sürecinin şeffaflığı, maliyet unsurları ve kamu politikalarının etkisi yalnızca çiftçiler açısından değil, ülkenin gıda politikaları açısından da büyük önem taşımaktadır. Tarımsal üretim maliyetlerinin kontrol altına alınamaması halinde, üretimde daralma yaşanması ve gıda fiyatlarının daha da artması kaçınılmaz hale gelebilecektir.

Bu bağlamda;

- 1- Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından satılan gübrelerin fiyatları hangi maliyet kalemlerine göre belirlenmektedir? Son dönemde yapılan fiyat artışlarının gerekçeleri nelerdir?
- 2- 2024, 2025 ve 2026 yıllarında Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından satılan üre, DAP ve amonyum sülfat gübrelerinin aylara göre fiyatları ne olmuştur?
- 3- Üre gübresinin ithalatında uygulanan yüzde 6,5 oranındaki gümrük vergisinin sıfırlanmasına rağmen fiyatların düşmemesinin nedeni nedir?
- 4- Tarım Kredi Kooperatifleri gübre tedarikini hangi firmalardan ve hangi fiyatlarla gerçekleştirmektedir?
- 5- 2024, 2025 ve 2026 yıllarında Türkiye’de gübre ithalatı ve yerli üretim miktarları ne olmuştur?
- 6- Gübre fiyatlarındaki artışın çiftçilerin üretim maliyetlerine etkisine ilişkin Bakanlığınız tarafından yapılmış bir etki analizi bulunmakta mıdır?
- 7- Gübre fiyatlarındaki artışların hububat ve bakliyat üretimi üzerindeki olası etkilerine ilişkin Bakanlığınızın öngörüsü nedir?
- 8- Çiftçilerin gübreye erişimini kolaylaştırmak ve üretim maliyetlerini azaltmak amacıyla yeni bir destek, sübvansiyon veya fiyat düzenlemesi planlanmakta mıdır?
- 9- Tarım Kredi Kooperatiflerinin gübre piyasasında fiyat istikrarını sağlamak üzere üstlendiği bir düzenleyici rol bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa bu rol nasıl uygulanmaktadır?